ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

20. ledna 2011 *

Ve věci C-463/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Španělsko) ze dne 20. října 2009, došlým Soudnímu dvoru dne 25. listopadu 2009, v řízení

CLECE SA

proti

María Socorro Martín Valor,

Ayuntamiento de Cobisa,

* Jednací jazyk: španělština.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász a J. Malenovský (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za španělskou vládu F. Díez Morenem, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi J. Enegrenem a R. Vidal Puigem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 26. října 2010,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otáce se týká výkladu čl. 1 odst. 1 směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. L 82, s. 16).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností CLECE SA (dále jen „CLECE“) na jedné straně a M. Martín Valor a Ayuntamiento de Cobisa (obec Cobisa) na straně druhé ohledně propuštění M. Martín Valor.

Právní rámec

Právo Unie

3 Směrnice 2001/23 představuje kodifikaci směrnice Rady 77/187/EHS ze dne 14. února 1977 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv

zaměstnanců v případě převodu podniků, závodů nebo částí závodů (Úř. věst. L 61, s. 26), ve znění směrnice Rady 98/50/ES ze dne 29. června 1998 (Úř. věst. L 201, s. 88).

4 Třetí bod odůvodnění směrnice 2001/23 uvádí, že „[j]e [...] nezbytné stanovit opatření na ochranu zaměstnanců pro případ změny zaměstnavatele, zejména zajistit zachování jejich práv“.

5 Podle čl. 1 odst. 1 této směrnice:

„a) Tato směrnice se vztahuje na veškeré převody podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu na jiného zaměstnavatele, které vyplývají ze smluvního převodu nebo sloučení;

b) S výhradou písmene a) a následujících ustanovení tohoto článku se převodem podle této směrnice rozumí převod hospodářské jednotky, která si zachovává svou identitu, považované za organizované seskupení prostředků, jehož cílem je vykonávat hospodářskou činnost jako činnost hlavní nebo doplňkovou;

c) Tato směrnice se vztahuje na veřejné a soukromé podniky vykonávající hospodářskou činnost s cílem dosáhnout zisku nebo bez tohoto cíle. Správní reorganizace orgánů veřejné správy nebo převod správních funkcí mezi orgány veřejné správy není převodem ve smyslu této směrnice.“

6 Článek 3 odst. 1 první pododstavec uvedené směrnice stanoví:

„Práva a povinnosti, které pro převodce vyplývají z pracovní smlouvy nebo pracovního poměru platných ke dni převodu, jsou v důsledku převodu převedeny na nabyvatele."

7 Článek 4 odst. 1 první pododstavec směrnice 2001/23 zní takto:

„Převod podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu nepředstavuje sám o sobě pro převodce nebo nabyvatele důvod k propouštění. Toto ustanovení však nebrání propouštění z hospodářských, technických nebo organizačních důvodů, se kterými jsou spojeny změny stavu zaměstnanců."

Vnitrostátní právo

8 Směrnice 2001/23 byla provedena do španělského práva článkem 44 královského nařízení s mocí zákona č. 1/1995, kterým se schvaluje přepracované znění zákona o statutu zaměstnanců (Real Decreto Legislativo 1/1995, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores), ze dne 24. března 1995 (BOE č. 75, ze dne 29. března 1995, s. 9654, dále jen „statut zaměstnanců").

9 Článek 44 odst. 1 a 2 statutu zaměstnanců stanoví:

„1. Převod podniku, závodu nebo samostatné výrobní jednotky podniku nevede automaticky k ukončení pracovních poměrů; na nového zaměstnavatele přecházejí práva a povinnosti předchozího zaměstnavatele vyplývající z pracovní smlouvy a sociálního zabezpečení, včetně závazků souvisejících s důchodovým pojištěním, za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy a obecně veškeré závazky v oblasti doplňkového sociálního zabezpečení, které na sebe vzal převodce.

2. Pro účely tohoto článku se právním nástupnictvím podniku rozumí převod hospodářské jednotky, která si zachovává svou identitu, považované za organizované seskupení prostředků, jehož cílem je vykonávat hospodářskou činnost jako činnost hlavní nebo doplňkovou."

10 Článek 14 kolektivní smlouvy pro úklidové služby v budovách a prostorách provincie Toledo stanoví:

„Jestliže podnik, v němž byla prováděna úklidová služba pověřeným podnikem, převezme sám tuto službu, není povinen převzít zaměstnance, kteří byli pověřeným podnikem zaměstnáni na provádění služby, pokud úklidovou službu nadále provádí prostřednictvím vlastních zaměstnanců; naopak je povinen převzít dotčené zaměstnance, pokud by na tuto úklidovou službu musel přijmout nové zaměstnance."

Spor v původním řízení a předběžná otázka

11 CLECE, podnik poskytující úklidové služby, uzavřel dne 27. května 2003 s Ayuntamiento de Cobisa smlouvu, jejímž předmětem byl úklid obecních škol a prostor, přičemž nebylo zjištěno, že by poskytování dotčených služeb vyžadovalo použití zvláštních pracovních nástrojů.

12 Na základě této smlouvy M. Martín Valor pracovala od 25. března 2004 pro společnost CLECE jako uklízečka.

13 Dne 9. listopadu 2007 Ayuntamiento de Cobisa oznámila společnosti CLECE své rozhodnutí smlouvu s touto společností k 31. prosinci 2007 vypovědět.

14 Dne 2. ledna 2008 CLECE oznámila M. Martín Valor, že od 1. ledna 2008 náleží k zaměstnancům Ayuntamiento de Cobisa, neboť ta nadále zajišťuje úklid dotčených prostor. Podle společnosti CLECE totiž na základě článku 14 kolektivní smlouvy pro úklidové služby v budovách a prostorách provincie Toledo převzala Ayuntamiento de Cobisa veškerá práva a povinnosti této společnosti týkající se pracovního poměru dotčeného v původním řízení.

15 Téhož dne se M. Martín Valor dostavila do prostor Ayuntamiento de Cobisa, ale nebylo jí umožněno tam pracovat. Pokud jde o společnost CLECE, ta dotčenou nepřevedla na žádné jiné pracovní místo.

16 Ayuntamiento de Cobisa přijala dne 10. ledna 2008 prostřednictvím personální agentury pět zaměstnankyň na úklid svých prostor.

17 María Socorro Martín Valor poté podala k Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo proti společnosti CLECE a Ayuntamiento de Cobisa žalobu na určení protiprávnosti jejího propuštění.

18 Rozsudkem ze dne 13. května 2008 Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo rozhodl, že článek 14 kolektivní smlouvy pro úklidové služby v budovách a prostorách provincie Toledo se neuplatní, a že tedy Ayuntamiento de Cobisa není pasivně legitimována. Uvedený soud krom toho prohlásil, že M. Martín Valor byla propuštěna společností CLECE protiprávně, a uložil této společnosti, aby dotčenou znovu zaměstnala za podmínek, které platily před jejím propuštěním, nebo aby jí poskytla odškodnění ve výši 6 507,10 eur. V obou případech měla být M. Martín Valor rovněž vyplacena řádná mzda, kterou neobdržela.

19 Dne 2. prosince 2008 CLECE podala proti uvedenému rozsudku opravný prostředek k Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha. Tímto opravným prostředkem CLECE poukazuje zejména na to, že na základě článku 14 kolektivní smlouvy pro úklidové služby v budovách a prostorách provincie Toledo, ve spojení s článkem 44 statutu zaměstnanců a judikaturou, kterou uvádí, Ayuntamiento de Cobisa vstoupila do pracovního poměru uzavřeného s M. Martín Valor.

20 Předkládající soud uvádí, že z judikatury sjednocené rozsudkem Tribunal Supremo ze dne 10. prosince 2008 v podstatě vyplývá, že ustanovení kolektivní smlouvy pro úklidové služby v budovách a prostorách nejsou použitelná na hlavní podnik, který se věnuje odlišné činnosti a který se při skončení smluvního vztahu s úklidovým

podnikem rozhodne přímo zabezpečovat úklid svých prostor, vzhledem k tomu, že o tomto hlavním podniku nelze mít za to, že spadá do působnosti této kolektivní smlouvy.

21 V této souvislosti si předkládající soud klade otázku, zda je třeba mít za to, že do působnosti čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2001/23 spadá případ, kdy se obec rozhodne zabezpečovat úklid různých svých prostor prostřednictvím svých zaměstnanců, jestliže tuto činnost dříve vykonával úklidový podnik na základě smlouvy, která byla ukončena, uvedený hlavní podnik přijal k provádění tohoto úklidu nové zaměstnance a kolektivní smlouva pro úklidové služby v budovách a prostorách, která stanoví v takovém případě povinnost převzetí práv a povinností, se na tento podnik nevztahuje.

22 Předkládající soud se konkrétně táže, zda ve věci v původním řízení nastanou právní následky, které vyplývají z použití čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2001/23, třebaže kolektivní smlouva pro úklidové služby v budovách a prostorách provincie Toledo se na Ayuntamiento de Cobisa nevztahuje a tento subjekt má zvláštní postavení veřejného zaměstnavatele, což znamená, že jeho pracovněprávní vztahy mají v souladu s čl. 103 odst. 3 španělské ústavy specifické rysy.

23 Za těchto podmínek se Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Spadá případ, kdy úklidovou činnost v různých prostorách obce, kterou dříve vykonával pověřený podnik, obec provádí opět sama nebo ji převezme a za tímto účelem

zaměstná nové zaměstnance, do působnosti směrnice [2001/23], tak jak je definována v čl. 1 odst. 1 [písm.] a) a b)?“

K předběžné otázce

24 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2001/23 má být vykládán v tom smyslu, že se tato směrnice vztahuje na případ, kdy se obec, která svěřila úklid svých prostor soukromému podniku, rozhodne ukončit smlouvu s tímto podnikem a provádět tyto úklidové činnosti sama, přičemž za tímto účelem přijme nové zaměstnance.

25 Nejprve je třeba poukázat na to, že směrnice 2001/23 se podle svého čl. 1 odst. 1 písm. c) vztahuje na veřejné podniky vykonávající hospodářskou činnost s cílem dosáhnout zisku nebo bez tohoto cíle.

26 Soudní dvůr tak rozhodl, že pouhá skutečnost, že nabyvatelem je veřejnoprávní právnická osoba, v daném případě obec, neumožňuje vyloučit existenci převodu spadajícího do působnosti směrnice 2001/23 (viz rozsudky ze dne 26. září 2000, Mayeur, C-175/99, Recueil, s. I-7755, body 29, 33 a 34, jakož i ze dne 29. července 2010, UGT-FSP, C-151/09, Sb. rozh. s. I-7587, bod 23).

27 Skutečnost, že – jako ve sporu v původním řízení – jedním z dotčených subjektů je obec, tudíž sama o sobě nebrání tomu, aby se použila směrnice 2001/23.

28 Dále platí, že směrnice 2001/23 se podle svého čl. 1 odst. 1 písm. a) vztahuje na veškeré převody podniku, závodu nebo části podniku nebo závodu na jiného zaměstnavatele, které vyplývají ze smluvního převodu nebo sloučení.

29 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že dosah uvedeného ustanovení nelze posuzovat pouze na základě doslovného výkladu. Z důvodu rozdílů mezi jazykovými zněními této směrnice, jakož i rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy, pokud jde o pojem „smluvní převod", Soudní dvůr vyložil tento pojem dostatečně pružně, aby vyhověl cíli uvedené směrnice, kterým je, jak vyplývá z třetího bodu jejího odůvodnění, chránit zaměstnance v případě změny zaměstnavatele (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 13. září 2007, Jouini a další, C-458/05, Sb. rozh. s. I-7301, bod 24 a uvedená judikatura).

30 Soudní dvůr tak rozhodl, že směrnice 77/187, kodifikovaná směrnicí 2001/23, se vztahuje na všechny případy změny, v rámci smluvních vztahů, fyzické nebo právnické osoby odpovědné za provozování podniku, která přebírá závazky zaměstnavatele vůči zaměstnancům podniku (viz rozsudky ze dne 7. března 1996, Merckx a Neuhuys, C-171/94 a C-172/94, Recueil, s. I-1253, bod 28, jakož i ze dne 10. prosince 1998, Hernández Vidal a další, C-127/96, C-229/96 a C-74/97, Recueil, s. I-8179, bod 23).

31 Soudní dvůr rovněž dospěl k závěru, že do působnosti směrnice 77/187 může spadat případ, kdy se podnik, který využíval k úklidu svých prostor nebo jejich části jiný

podnik, rozhodne ukončit smlouvu s uvedeným podnikem a zajišťovat tyto práce nadále sám (viz výše uvedený rozsudek Hernández Vidal a další, bod 25).

32 Z toho vyplývá, že za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, kdy se obec rozhodne ukončit jednostranně smlouvu se soukromým podnikem a zajišťovat sama úklidové činnosti, kterými byl tento podnik pověřen, nelze použití směrnice 2001/23 bez dalšího vyloučit.

33 Avšak aby byla směrnice 2001/23 použitelná, musí se převod v souladu s čl. 1 odst. 1 písm. b) této směrnice týkat hospodářské jednotky, která si po změně vedení podniku zachová svou identitu.

34 K určení toho, zda si taková jednotka zachovává svou identitu, je třeba vzít v úvahu všechny skutkové okolnosti charakterizující dotčenou operaci, k nimž patří zejména typ podniku nebo závodu, o který se jedná, převedení, nebo nepřevedení takových hmotných složek podnikání, jako jsou budovy a movitý majetek, hodnota nehmotných složek v době převodu, převzetí, nebo nepřevzetí podstatné části původních zaměstnanců novým vedením podniku, převedení, nebo nepřevedení klientely, jakož i stupeň podobnosti činností vykonávaných před převodem a po převodu a délka případného pozastavení těchto činností. Tyto skutečnosti představují nicméně pouze částečné aspekty celkového posouzení, které je třeba provést, a nemohou být proto hodnoceny samostatně (viz zejména rozsudky ze dne 18. března 1986, Spijkers, 24/85, Recueil s. 1119, bod 13; ze dne 19. května 1992, Redmond Stichting, C-29/91, Recueil s. I-3189, bod 24; ze dne 11. března 1997, Süzen, C-13/95, Recueil s. I-1259, bod 14, jakož i ze dne 20. listopadu 2003, Abler a další, C-340/01, Recueil, s. I-14023, bod 33).

35 Soudní dvůr dříve uvedl, že hospodářská jednotka může v určitých odvětvích fungovat bez podstatných majetkových, hmotných či nehmotných, aktiv, takže zachování identity této jednotky i po dané operaci, jejímž je předmětem, nemůže již z podstaty věci záviset na převodu těchto aktiv (viz výše uvedené rozsudky Süzen, bod 18; Hernández Vidal a další, bod 31, a UGT-FSP, bod 28).

36 Soudní dvůr tak judikoval, že jelikož v některých odvětvích, v nichž činnost spočívá především na pracovní síle, může kolektiv zaměstnanců, který trvale spojuje společná činnost, odpovídat hospodářské jednotce, taková jednotka je způsobilá zachovat si svoji identitu i po převodu v případě, kdy se nový zaměstnavatel nespokojí s pokračováním v dotčené činnosti, ale převezme rovněž podstatnou část – co do jejich počtu a dovedností – pracovníků, které jeho předchůdce předtím vyčlenil speciálně pro tento úkol. V takovém případě totiž nový zaměstnavatel získá organizovaný soubor složek podnikání, který mu umožní trvale pokračovat v činnostech nebo některých činnostech převádějícího podniku (výše uvedené rozsudky Süzen, bod 21; Hernández Vidal a další, bod 32; rozsudky ze dne 10. prosince 1998, Hidalgo a další, C-173/96 a C-247/96, Recueil, s. I-8237, bod 32, a ze dne 24. ledna 2002, Temco, C-51/00, Recueil, s. I-969, bod 33, jakož i výše uvedený rozsudek UGT-FSP, bod 29).

37 Jak vyplývá z bodu 31 tohoto rozsudku, v tomto ohledu nezáleží na tom, zda k převzetí podstatné části pracovníků dochází v rámci smluvního převodu sjednaného mezi převodcem a nabyvatelem nebo zda vyplývá z jednostranného rozhodnutí bývalého vedení podniku ukončit pracovní smlouvy převáděných pracovníků, následovaného jednostranným rozhodnutím nového vedení podniku přijmout podstatnou část těchto pracovníků pro výkon stejných činností.

38 Kdyby totiž v případě převzetí podstatné části pracovníků byl podmínkou existence převodu ve smyslu směrnice 2001/23 smluvní původ takového převodu, ochrana pracovníků, o kterou usiluje tato směrnice, by byla ponechána na volném uvážení

zaměstnavatelů a ti by se mohli neuzavřením smlouvy vyhnout uplatnění uvedené směrnice na úkor zachování práv převáděných pracovníků, které je zaručeno čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/23.

39 Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, úklidovou činnost, o niž se jedná ve věci v původním řízení, lze považovat za činnost spočívající především na pracovní síle (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Hernández Vidal a další, bod 27; Hidalgo a další, bod 26, jakož i Jouini a další, bod 32) a kolektiv zaměstnanců, který trvale spojuje společná úklidová činnost, tedy může při neexistenci dalších výrobních prostředků odpovídat hospodářské jednotce (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Hernández Vidal a další, bod 27). Nicméně je ještě třeba, aby po provedení dotčené operace zůstala zachována identita této hospodářské jednotky.

40 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Ayuntamiento de Cobisa za účelem provádění úklidových činností ve svých školách a prostorách, které byly dříve svěřeny společnosti CLECE, přijala nové zaměstnance a nepřevzala pracovníky, kteří předtím vykonávali tyto činnosti pro společnost CLECE, a ostatně ani žádný hmotný či nehmotný majetek tohoto podniku. Za těchto podmínek je jediným prvkem spojujícím činnosti vykonávané společností CLECE a činnosti převzaté Ayuntamiento de Cobisa předmět dotčené činnosti, a sice úklid prostor.

41 Pouhá skutečnost, že činnost vykonávaná společností CLECE a činnost vykonávaná Ayuntamiento de Cobisa jsou obdobné, nebo dokonce totožné, však neumožňuje dospět k závěru, že byla zachována identita hospodářské jednotky. Jednotku totiž nelze chápat pouze jako činnost, kterou je pověřena. Její identita vyplývá z vícera neoddělitelných prvků, jako jsou její zaměstnanci, její vedoucí pracovníci, její organizace práce, její provozní metody a případně prostředky, kterými disponuje (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Süzen, bod 15; Hernández Vidal a další, bod 30, jakož i Hidalgo a další, bod 30). V konkrétním případě platí, že identita takové hospodářské jednotky, o niž se jedná ve věci v původním řízení, která spočívá především na

pracovní síle, nemůže být zachována, jestliže podstatná část jejích zaměstnanců není údajným nabyvatelem převzata.

42 Z toho vyplývá, že aniž je dotčena případná použitelnost vnitrostátních ochranných pravidel, pouhé převzetí úklidových činností dříve svěřených společnosti CLECE ze strany Ayuntamiento de Cobisa ve věci v původním řízení nemůže samo o sobě ukazovat na existenci převodu ve smyslu směrnice 2001/23.

43 Na položenou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2001/23 musí být vykládán v tom smyslu, že se tato směrnice nevztahuje na případ, kdy se obec, která svěřila úklid svých prostor soukromému podniku, rozhodne ukončit smlouvu s tímto podnikem a provádět úklidovou činnost v uvedených prostorách sama, přičemž za tímto účelem přijme nové zaměstnance.

K nákladům řízení

44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 1 odst. 1 písm. a) a b) směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů musí být vykládán v tom smyslu, že se tato směrnice nevztahuje na případ, kdy se obec, která svěřila úklid svých prostor soukromému podniku, rozhodne ukončit smlouvu s tímto podnikem a provádět úklidovou činnost v uvedených prostorách sama, přičemž za tímto účelem přijme nové zaměstnance.

Podpisy.